

CECILIA NYGREN

[winner of StartPoint Prize 2012]

feat. Ateliér Rákosník

GAVUCHEB

Galerie výtvarného umění v Chebu
8. 9.–13. 10. 2013
vernisaž 7. září 2013, 17.00

video stills © Cecilia Nygren

Alegorické obrazy C. N.

Co vlastně charakterizuje tvorbu Cecilie Nygren jako celek? Především je to původně malířské vidění, které zlehka osciluje mezi filmem a statickým obrazem, a zvolna se kříží s rytmem vyprávění, který se podobá lidskému dechu, jenž se dle situace zrychluje, ztišuje i zastavuje.

Měsíc strávený v karlínském secesním ateliéru rodiny Rákosníkových, která tu v první polovině dvacátého století provozovala skvěle prosperující štukatérství, se Cecilia Nygren pokusila zachytit formou volně spojeného dokumentu, který srovnává dějiny rodiny Rákosníků a post-konceptuální tvorbu své spolubydlící. Kde byly kdysi a kde jsou dnes hranice řemesla a umění? Je umění zábava nebo oběť? Musí být ambice vykoupena strádáním? To vše se prolíná v dokumentární videoeseji.

(...) Forma Nygreniných snímků je pomalá, odpočatá a někdy se prolomuje až téměř do čisté abstrakce. Nygren na jedné straně vychází z malířství, kterým začínala svá umělecká studia, na druhé straně navazuje na tradici skandinávského videoartu s jeho specifickým pojetím času a atmosféry. Stejně tak pracuje s opozicí mezi filmem a videoartem, která je závislá nejen na kontextu konkrétní prezentace, ale i na odlišných přístupech ke kameře a střihu. Právě toto napětí mezi žánry dává jejím dílům tajuplnou svůdnost. V jejích posledních filmech (My dreams... či právě dokončované video z pražské residence) se i dokumentární fragmenty vrací zpět do snových, faktučnost se stále více prolíná se subjektivitou.

Je náš vlastní život film? A lze ho vůbec popsat a zprostředkovat bez zploštění a zbytečného patosu? A jak žít s vlastními ambicemi a sny na pozadí ubíhajícího času? S vědomím nemožnosti zachytit vše konstruuje Nygren z fragmentů skutečnosti svébytné světy, které odráží to podstatné, tedy atmosféru a ztišení, prostor a čas, a v nich zakletou naši vlastní efemérní existenci.

The Allegorical Tableaux of C. N.

What characterizes the body of work of Cecilia Nygren? Above all, it is her original concept of painting that gently oscillates between film and still image, and which slowly traverses a narrative rhythm that resembles that of the human breath, which according to the situation speeds up, quiets down, or even stops.

The month which Cecilia Nygren spent in an Art Nouveau studio belonging to the Rakosník family, which during the first part of the 20th century had been a prosperous plasterer's workshop, inspired her to confront the history of the house and the post-conceptual creations of her housemate. Where did the border between arts and crafts used to be, and where is it now? Is art a distraction or a sacrifice? Will ambition be redeemed by hardship? All of these ideas intersect in Nygren's documentary video-essay. (...) The form of Nygren's movies is slow and relaxed, sometimes breaking up into almost pure abstraction. It is based, on the one hand, on the medium of painting, with which she began her study of art, and on the other it is connected to the Scandinavian tradition of video art, with its specific conception of time and atmospherics. It also deals with the opposition between film and video art, which is dependent not only on the specific context of the presentation, but also on the differing approaches to camerawork and editing. It is this tension between genres that endows her work with its mysterious allure. In her recent films (My dreams ... or the recently completed video from her Prague residency) even the documentary segments revert to dreamlike fragments, while the sense of factuality is increasingly intertwined with subjectivity.

Is our own life a movie? And can it even be described and conveyed without flattening and unnecessary pathos? And how can we live with our own ambitions and dreams against the background of the passing time? Aware of the impossibility of capturing this in its entirety, Nygren constructs from fragments of reality her own distinct worlds which reflect the essential, namely, atmosphere and quietude, space and time, and our own ephemeral existence as something enchanted within them.

Pavel Vančát

Ateliér Rákosník: Štukatérství mezi uměním a řemeslem

„O prázdninách pracovali chlapci na stavbách na venkově. Tak došlo také k osobnímu setkání s Emou Destinnovou při rekonstrukci jejího zámečku ve Stráži nad Nežárkou. V polední pauze se Otakar vnořil do vod Nežárky, aby slavné pěvkyni a náruživě rybářce vyprostil uvízlý háček kdesi pod hladinou. Ta nemajíc při sobě peníze, mu za odměnu tam na břehu zazpívala Ó hřebíčku, zahradnický.“ (kronika rodiny Rákosníků) Oldřich Rákosník (1870–1938) se, stejně jako jeho syn Otakar Rákosník (1903–1967), vyučil sochařem na pražské Uměleckoprůmyslové škole. Krátce poté založil prosperující štukatérskou firmu. Firma O. Rákosník realizovala i významné zakázky jako byla výzdoba secesní karlínské základní školy (1906), spolupráce se štukatérem a sochařem A. Štruncem na dekoraci karlínského Národního domu (1911) nebo práce na rondokubistickém paláci Adria (1922–25). Nelze pominout ani jejich vlastní nájemní dům s dvorním ateliérem uprostřed secesního Nového Karlína. Od renesance se štukatérství těšilo veliké oblibě a patřilo vedle sochařství k ceněným dekorativním uměním. Dlouho bylo tajemství přípravy štukové hmoty drženo v tajemství italských mistrů a předáváno pouze jako dědictví v rámci rodin. Na počátku 19. století pak štuk nahradil dražší kámen a plastické štukové ozdoby se staly spíše módní bižuterií fasád a štukatérství spíše řemeslem než uměním. S rostoucí oblibou rostla i poptávka a současně klesala prestiž.

Oblíbené byly realistické figury národních hrdinů: sv. Václava, Žižky nebo Panenky Marie. Poslední výzkumy ukazují, že náměty historizujících motivů si většinou určovali sami konkrétní investoři. Secese chtěla naopak překonávat národní mýty a nahradit je moderními, na historii nevázanými vzory. Volná umělecká tvorba Ateliéru Rákosník pak sledovala především privátní zájmy a tak v bustách a malých keramických či sádrových soškách čteme především tváře členů a přátel rodiny. Modernistická etapa, během níž rodinný podnik přečkal i velkou hospodářskou krizi 30. let, ani poválečná doba však štukatérství příliš nepřála. Firma tak po únoru 1948 zanikla.

Pokud uvažujeme o štukatérství, vyvstane otázka, zda jde o umění nebo spíše řemeslo, zda je to práce kreativní nebo naopak mechanická? Na příkladu tvorby rodiny Rákosníků vidíme, že cit pro detail a dekorativnost námětů, zde rozhodně nechyběl. Lavírování mezi osobitou odpovědí na zakázku a mechanizovanou výrobou dekoru je řemeslu vlastní, pomocí rozšiřování kontextu však můžeme z původně protikladných kategorií rekonstruovat ucelenější obraz zajímavé rodinné historie.

Anežka Bartlová

↑ Ateliér Rákosník, 2013. foto: Cecilia Nygren

Ateliér Rákosník: Stucco Between Art and Craft

„During the holiday the boys worked on construction sites in the countryside. A personal encounter with the opera diva Emmy Destinn also took place, during the reconstruction of her chateau in Stráž nad Nežárkou. While on a lunch break, Otakar plunged into the Nežárka river in order to rescue the stranded hook of the famous singer, an avid fisherwoman. She, having no money on her, rewarded him by singing the folk song Ó hřebíčku, zahradnický.“ (Rákosník family chronicle)

Both Oldřich Rákosník (1870–1938) and his son Otakar Rákosník (1903–1967) trained as sculptors at the Academy of Arts in Prague. Shortly after his studies, Oldřich founded a prosperous company specializing in stucco, which also realized significant contracts such as the Art Nouveau decor of the Karlín elementary school (1906), the decoration of the Karlín National House (1911, with A. Štrunc) and work on the Rondo-Cubist Adria Palace (1922–1925). One should also mention their own tenant house with courtyard studio in the Art Nouveau Prague district of Karlín. Since the Renaissance, stucco has enjoyed great popularity, and along with sculpture was considered a highly prized decorative art. The preparation of materials for stucco has long been a secret of Italian master artisans, passed down as a legacy within families. At the beginning of the 19th century, stucco replaced the more expensive use of stone, and three-dimensional stucco decorations became fashionable to use on building facades, thereby turning stucco decoration from an art form to a craft. With the increase in popularity the demand for stucco grew, while its prestige steadily decreased.

Among the favourite motifs were realistic figures of national heroes: St. Wenceslas, the medieval military commander Jan Žižka or the Virgin Mary. Recent studies show that the choice of specific historicist motifs was primarily determined directly by the investors. The Art Nouveau style on the contrary attempted to overcome a reliance on national myths and to replace them with modern and historically unbound patterns. The fine art creations of the Ateliér Rákosník mainly focused on the family's own private interests, so we find in their busts and small-scale ceramic and plaster statuettes mostly the faces of the family and its friends. The Modernist phase, during which the family business survived the Great Depression and even the post-war period, were not the ideal climate for stucco craftsmanship. The company ceased to exist after the Communist seizure of power in 1948.

If we think of stucco decoration, the question arises as to whether it is an art or a craft, whether it is creative work or mechanical labour. With the example of Ateliér Rákosník it is possible to see that a feeling for detail and a delicacy of motif was in no way absent. The sense of hovering between a personified response to a commission and the mechanized production of decor is inherent to any craft. By broadening the context, we can reconstruct from these seemingly opposed categories a more comprehensive picture of a remarkable family history.

Anežka Bartlová

Z ateliéru Rákosník, 2013. foto: Cecilia Nygren

Chata rodiny Rákosníkových, Mníšek pod Brdy, konec 30. let, z archivu rodiny

Cecilia Nygren je vítězkou loňského ročníku ceny StartPoint pro absolventy evropských výtvarných škol, která vznikla v Galerii Klatovy/Klenová v roce 2003 a dnes zahrnuje kolem 35 evropských akademií. romě residence a samostatné výstavy je součástí ocenění pro vítěze i produkce autorské knihy, kterou Galerie výtvarného umění v Chebu vydává společně s Nadací Arbor vitae a Salzburger Kunstverein.

Cecilia Nygren was the winner of last year's StartPoint Prize for the graduates of European art academies, which has been founded at Galerie Klatovy/Klenová in 2003 and nowadays it covers around 35 European art academies. Except for a residency and exhibition the prize consists of the production of the catalogue, which GAVU publishes together with Arbor vitae Foundation and Salzburger Kunstverein.

Cecilia Nygren

Vzdělání / Education

2010–2012 Royal Institute of Art, Stockholm, Master of Fine Arts
2009–2010 The Banff Centre, Visual Arts Studio Work Study Program
2005–2008 Royal Institute of Art, Stockholm, Bachelor of Fine Arts
2006 Linnaeus Palme Exchange Program, Chiang Mai University Faculty of Fine Arts
2003–2005 Konstskolan Idun Lovén, Stockholm
2002–2003 Wiks Folkhögskola, Wik
2001–2002 Uppsala University, Ethnology

Výstavy (výběr) / Exhibitions (selected):

2013 My Dreams Are Still About Flying, Salzburger Kunstverein
2012 Master Degree Group Show, Konstakademin, Stockholm
2012 Master Degree Solo Show, Galleri Mejan, Stockholm
2011 Bon Echo, G-Gallery, Toronto
2011 Ett Rop från Barken, Smedjebacken
2010 Almost Romantic, I-20 Gallery, New York
2010 Girls! Girls! – Through the lens of the female gaze, La Centrale, Montreal
2009 One-Minute-Academy, Bastard, Stockholm
2008 Moving – Clarion Art Film Festival, Stockholm
2008 The Loose Knowledge Movement, Royal Academy of Fine Arts, Stockholm
2007 Mitt i maten, Clarion Hotel, Stockholm
2007 Lucis in Fundo, Reggio Emilia, Italy
2007 Nikolaus landskap, Folkoperan, Stockholm
2007 Residence of the Patriarch, Mellanrummet, Stockholm
www.cecilianygren.com

Cecilia Nygren (feat. Ateliér Rákosník)

Malá galerie / Small Gallery, 8. 9.–13. 10. 2013
Kurátor / Curator: Pavel Vančát & Anežka Bartlová
Vernisáž / Private View: 7. 9. 2013, 17.00
Otevírací doba / Opened: út–ne / Tue–Sat, 10.00–17.00

Souběžné výstavy:

Umění v Chebu – umění ve veřejném prostoru od 19. století do současnosti – Velká galerie, 18. 7.–6. 10. 2013
Osobní výběr II – Adam Hnojil, historik umění – Výstava z depozitáře, 9. 7.–6. 10. 2013

Galerie výtvarného umění v Chebu

příspěvková organizace Karlovarského kraje
náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16, 350 02 Cheb
T: +420 354 422 450, F: +420 354 422 163, info@gavu.cz, www.gavu.cz
www.startpointprize.eu

Zvláštní poděkování / With special thanks to: Otakar Rákosník, Jakub Rákosník & Filip Rákosník

STARTPOINT KARLOVARSKÝ KRAJ **Kultura**
STARTPOINT je podpořen programem Culture EU a Ministerstvem kultury ČR.
STARTPOINT is supported by Culture Programme of the European Union

V roce 2013 vydaly Galerie výtvarného umění v Chebu a Nadace Arbor vitae. Foto archiv autora grafika Kolář & Kutálek, tisk Dragon Press, s. r. o., náklad 1000 ks.